

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

16.10.2020

Vår ref. Robert Nyheim-Jomisko

Deres ref.

INNSPILL TIL NY NASJONAL HANDLINGSPLAN FOR BÆREKRAFTSMÅLENE

NITO – Norges Ingeniør- og Teknologorganisasjon, er landets største organisasjon for ingeniører og teknologer. Vi organiserer over 92.000 medlemmer i alle sektorer og i hele landet. Medlemmene våre spiller en nøkkelrolle i omstillingen til lavutslippssamfunnet. De jobber med alt fra kunstig intelligens og infrastruktur til energi og sirkulærøkonomi. Å sikre en sosialt rettferdig overgang til bærekraftsamfunnet haster. Derfor har NITO forpliktet seg til å jobbe for FNs bærekraftsmål, med særskilt innsats rettet mot mål om god helse, god utdanning, anstendig arbeid og økonomisk vekst, innovasjon og infrastruktur, og sist, men ikke minst mål om å stoppe klimaendringene.

Trepartssamarbeidet har fungert godt gjennom koronakrisen. Det er viktig at samarbeidet også brukes til å finne de gode løsningene ut av klimakrisen. De mest vellykkede løsningene kommer ikke gjennom en ovenfra-og-ned-tilnærming. De kommer gjennom trepartssamarbeidet. Alle parter har et ansvar for en bærekraftig samfunnsutvikling. Vi må bruke den norske modellen for alt den er verdt for å sikre rettferdig omstilling, riktig kompetanse, redusert klimarisiko og grønn konkurransekraft.

Under presenterer NITO fire konkrete innspill vi ønsker at regjeringen legger vekt på i det videre arbeidet med handlingsplanen. Tre av disse ble presentert muntlig under innspillsmøtet den 16. september.

1. Kunstig intelligens og tilgang til data

En av de største utfordringene vi står overfor knytter seg til dataøkonomi. Kunstig intelligens (KI) er et av de viktigste verktøyene som kan benyttes for å stoppe klimaendringene. Ved hjelp av teknologien vil det være lettere å navigere gjennom klimakrisen. En grunnleggende forutsetning for KI er data. Uten tilgang til gode data vil Norge miste et unikt konkurransefortrinn både nasjonalt og internasjonalt. Allerede nå presser teknologigiganter mindre aktører ut av markedet. Det har, og vil på lengre sikt, skape utfordringer for norsk næringsliv. KI er for viktig til at det kan overlates til Google og Facebook alene. Vi mener trepartssamarbeidet bør benyttes til å finne løsninger som kan sikre grønn konkurransekraft på dataøkonomiområdet.

For å utnytte mulighetene som maskinlæring gir, er vi nødt til å ufarliggjøre KI, demonstrere fordelene ved teknologien og tilgjengeliggjøre den for allmennheten. Det finnes mye god data i flere norske sektorer. Det er på tide å dra nytte av disse for å redusere energi- og råvarebruk, avfall og utslipp. NITO bistår gjerne regjeringen med å etablere et råd for KI som kan benyttes i bærekraftøyemed.

2. Kompetanse og livslanglæring i et sirkulært perspektiv

Mer enn hvert tredje NITO-medlem sier egne arbeidsoppgaver er i endring, som følge av ny teknologi på arbeidsplassen. Skal vi sikre at kompetansen vedlikeholdes og utvikles i takt med ny teknologi, må det satses kraftig på etter- og videreutdanning.

Et sentralt prinsipp i sirkulærøkonomisk tankegang, er å sørge for at ressursene blir i økonomien lengst mulig. Dette skjer blant annet gjennom gjenbruk, gjenvinning og redesign.

Det mange glemmer, er at mennesker også er en ressurs i det sirkulærøkonomiske prosjektet. Vi må sørge for at de menneskelige ressursene også blir benyttet på best mulig måte. Her kommer livslang læring inn. Det må være samsvar mellom framtidens kompetansekrav og kvalifikasjonene til arbeidsstyrken. Dette er ikke bare en nødvendighet for å bygge et lavutslippssamfunn, men også en god anledning for regjeringen å sikre rettferdig omstilling for de som arbeider innen petroleumsnæringen.

Antall sysselsatte direkte og indirekte knyttet til olje- og gassindustrien i Norge er rundt 200 000. Det må lages en bærekraftig plan for arbeidsstyrken og økonomien vår etter hvert som produksjonen på norsk sokkel synker. I flere land, inkludert Tyskland, Canada, Kina og USA, har det blitt etablert omskoleringsprogrammer som skal muliggjøre glidende overganger for arbeidere i fossil industri til fornybarnæringer. NITO mener det er nødvendig å etablere slike programmer i Norge også.

3. Klimakrisen løses ikke uten karbonfangst- og lagring

Karbonfangst- og lagring kritisk for å nå to-graders-målet. CCS kan bli et grønt industrieventyr for Norge, og et av våre viktigste bidrag for å redusere de globale klimagassutslippene. Det er positivt at regjeringen har besluttet å realisere fangst av CO₂ ved Norcem's sementfabrikk i Brevik, med lagring i Nordsjøen. Vi mener likevel det er nødvendig at regjeringen i tillegg bidrar til realiseringen av ett fullskala CO₂-anlegg på Klemetsrud.

4. God helse og livskvalitet krever økt kapasitet

Bioingeniørene og andre av våre medlemmer står i første linje for å analysere prøver og gjøre behandling mulig for pasientene. Arbeidsbelastningen har vært svært stor og på kanten av det forsvarlige under koronapandemien. For å begrense skadevirkningene av pandemien har det vært et ønske om å øke kapasiteten for prøvetaking og analyser betydelig. Det har blitt begrenset av tilgangen til menneskelige ressurser og blant annet reagenser. I perioder har det heller ikke vært tilstrekkelig tilgang til verneutstyr i helsevesenet. Pandemien har med all tydelighet vist behovet for å øke kapasiteten innen store deler av helsevesenet både når det gjelder utstyr og personell. Dette er en problemstilling som har stått sentralt før koronakrisen og som vil fortsette å ha aktualitet, også etter pandemien. For å sikre at god helse og livskvalitet ivaretas, er det et klart behov for å ruste helsevesenet til å møte framtidens helseutfordringer.

Med vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Steinar Sørli
Generalsekretær